

**HALLKA E TRIDHJETË E TRETË DHE E
FUNDIT E ZINXHIRIT TË MURSHIDËVE**

**SULEJMAN HILMI
TUNAHAN (K.S.)**

Botim i Fazilet Neşriyat / 234

**HALLKA E TRIDHJETË E TRETË DHE E
FUNDIT E ZINXHIRIT TË MURSHIDËVE**

SULEJMAN HILMI TUNAHAN (K.S.)

Përgatiti

Fazilet Neşriyat Araştırma Heyeti

Grafika / Dizajni

Çamlıca Grafik Servisi

Printimi dhe Faqosja

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.

Numri i Botimit: 46592

FAZİLET
NEŞRİYAT

ISBN

978-625-8027-31-0

Botimi

İstanbul, 2024

Kontakt

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.

No: 54 Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL

Tel: 0212 657 88 00

www.fazilet.com.tr

bilgi@fazilet.com.tr

© Të gjitha të drejtat e kësaj vepre janë të rezervuara në emër të Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş. Fazilet Neşriyat është një markë e Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.

حلمه

۱۳۹۷

Ebu'l-Fâruk Sulejman Hilmi TUNAHAN (K.S.) (SİLİSTREVÎ) (1888-1959)

Hallka e Tridhjetë e Tretë dhe e Fundit e Zinxhirit të Murshidëve

SULEJMAN HILMI TUNAHAN (K.S.)

Sulejman Hilmi Tunahani ka lindur në fshatin Ferhatllar të komunës Hazergrad në zonën e Silistres e cila sot ndodhet në Bullgari, në vitin 1304 Rumi (1305 Hixhri, 1888 Miladi). Babai i tij është Hoxha Zade Osman Efendiu i cili ka mbaruar studimet në Stamboll dhe më pas për vite të tëra ka kryer detyrën e Myderrizit (mësuesit) në Medresenë Satirli në Silistre. Emri i nënës së tij është Hatixhe Hanëm. Ndërsa gjyshi i tij është Mahmud Efendiu i cili është i njohur me nofkën Kajmak Hafiz. Gjyshi i tij ka ndërruar jetë në moshën 110 vjeçe.

Kjo familje e njohur me hoxhallarët e saj të trashëguar, mbështetet në rrënjët e Idris Beut. Idris Beu është emëruar nga Fatih Sulltan Mehmeti përgjegjës në zonën e bregut të Lumit Tuna dhe i ka dhënë motrën e vet për grua.

Hz. Sulejman Efendiu (k.s.) njësoj si babai i tij, përdorte pseudonimin Hoxhazade, më pas me ligjin e mbiemrit mori mbiemrin “Tunahan”, ai njihej dhe me

pseudonimin “Ebu’l-Faruk” për shkak të djalit të tij që quhej Faruk, i cili vdiq në moshë të re.

Babai i tij Osman Efendiu kur ishte me studime në Stamboll shikon një ëndërr të rëndësishme që të tërhiqte vëmëndjen. Në ëndërr shikon sikur i këputet një copë drite nga trupi i tij, ngrihet lart në qiell dhe shpërndahet në të gjithë botën. Ai këtë ëndërr e komenton duke thënë se nga familja e tij do të vijë një fëmijë që do të ndriçojë gjithë botën.

Kur kthehet në Silistre martohet. Nga kjo martesë lindin Fehimi, Sulejman Hilmiu, Ibrahimimi dhe Halili. Osman Efendiu e kupton se drita që ka parë në ëndërr është Sulejman Hilmiu. Ai kujdeset në mënyrë të veçantë për edukimin dhe arsimimin e Sulejman Hilmiut.

Studimi në Stamboll

Hazreti Sulejman Efendiu (k.s.) studimet e para i ka kryer në vitin 1902 në Medresenë e Rushdijes të Silistres. Në të njëjtin vit, ai filloi studimet në Medresenë Satirli në Silistra, ku studioi shkencat bazë arabe. Pastaj për të plotësuar studimet dërgohet në Stamboll nga i ati i tij. Në kohën kur e dërgon për në Stamboll i ati i jep një këshillë:

“ Biri im! Nëse mëson mirë Usuli Fikhun (Metodologjinë e Jurisprudencës Islame) në fe bëhesh i fortë, nëse mëson mirë ilmin e Mantëkut (shkencat llogjike) në dituri bëhesh i fortë.”

Hazreti Sulejman Efendiu (k.s.) vazhdon ligjëratat e Ahmed Hamdi Efendiut nga Bafra, një nga ligjëruesit e

Fatihut dhe një nga dijetarët e famshëm të periudhës, në Stamboll. Gjatë këtyre viteve, ai banoi në Medresenë Hafız Ahmed Pashë, po ashtu në Fatih. Ai jep mësim në Bahr-i Sefîd Çifte Baş Kursunlu, një nga Medresetë Fâtih (Sahn-ı Semân). Të gjitha mësimet i kreu nga Ahmed Hamdi Efendi dhe e mori licencën në vitin 1913 me gradën e parë.

Ai u regjistrua në Departamentin e Medresesë Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye, ku filloi arsimin në tetor 1914 (Teşrinievvel 1330), kaloi klasën e parë dhe të dytë me provim dhe filloi studimet nga klasa e tretë.

U diplomua në vitin 1916 (shtator 1332) (Emri i katërvjeçarit Kısım-ı Âlî që vepronte në Medresetë Fâtih në klasën e tretë dhe të katërt u ndryshua në Sahn në vitin 1917.)

Në 30 shtator 1916 u regjistrua në degën e Tefsirit dhe Hadithit të Medresetu'l-Mutehassisin, ku studioi për tre vjet, me qëllim specializimin (doktoraturën). (Emri i Medresesë Mutehassisin, e cila funksiononte në Medresenë Abdulhamid-i Evvel pranë Xhamisë Yavuz Sultan Selim në Fatih, u ndryshua në “Medreseja Sulejmanije” në vitin 1917.)

Pasi i përfundoi me sukses dy vitet e para, në vitin 1918 (1334), së bashku me njëzet shokë të tijë, iu dha pozita e profesorit të Stambollit me kërkesën e pozitës së Sheikh-ul-Islamit dhe testamentin e Sulltan Mehmed Vahiduddin Hanit dhe kështu ata u bënë pedagogë. Hz. Sulejman Efendiu (k.s.) u diplomua në degën e Tefsir dhe Hadith të Medresesë Sulejmanije (Medresetu'l-Mutehassisin) me gradën e parë më 27 maj 1919.

Pasi mbaroj studimet në Medresenë Mutehassisin ai kishte fituar provimin me pikët më të larta për të hyrë në Medresetul Kuzat (Fakulteti i Juridikut). Ai këtë lumturi e ndan me babain e tij me anë të një letre që i dërgon, por nga Babai ai merr një telegraf të tillë:

“ Sulejman! Unë nuk të kam dërguar në Stamboll për të shkuar në xhehennem.”

Babai me anë të këtij telegrafi po i kujtonte hadithin e Pejgamberit a.s ku thotë: “ Nga tre gjykatës dy do të jenë në xhehennem.”*

Në përgjigjen e tij drejtuar babait të tij, hz. Sulejman Efendiu (k.s.) tha se “Ai kurrë nuk kishte ndërmend të ndiqte profesionin e të qenit gjyqtar (gjykatës), qëllimi i tij ishte të arrinte përsosmërinë në fushën e të gjitha shkencave fetare ekzotrike të kohës së tij”. Ai mori diplomën e tij nga departamenti i Tefsirit dhe Hadithit të Medrese-i Süleymaniye. Ai jo vetëm u arsimua dhe u bë mësues, por u diplomua edhe në Medresetü'l-Kuzât (1923), i cili kishte një arsim 4-vjeçar dhe mori gradën kadi. Kështu, ai arriti shkallën më të lartë në shkencat racionale dhe fetare të kohës së tij.

Hz. Sulejman Efendiu (k.s.) studioi edhe astronominë.

Lëndët që ka studiuar në Daru'l-Hilafeti'l-Alijje Medrese Kısım-ı Ali Klasa e Tretë dhe notat e tyre janë si më poshtë:

- Tefsir-i Sherif: 10
- Hadith: 10

---

* Sunen-i Tirmizi.